

NYERGES ANDRÁS

Családi fantom

(RÉSZLET)

1.

Nagynéném, Kató mindössze egyetlen fényképen látható, azon legfeljebb két éves, a fotográfia tehát valószínűleg 1918 táján készült. Négyen vannak rajta: nagyanyámnak az asszonyverő Bauer Aurél kőfaragó mesterrel kötött, előző házasságából származó Éva, akit a második férj, dr. Fülöp Zsigmond adoptált, valamint Kató, az első közös gyerekük, akit később még két lány követett, akik egyike lett az én anyám. Katónál szem, száj és orr háromszögének aránya, elhelyezkedése inkább idézi az apja vonásait, mint az anyjéit, későbbi híres, szabálytalan szépségéből, amit a családi legendárium őriz, még semmi sem látszik. A képen mint jámbor kis bambula üldögél valami asztalkán, a fotográfus díszpárnát tett a feneké alá, a haja fiúsan rövide van vágva, semmi lokni, tincs vagy bodorítás, mögötte elszántságot sugárzó tekintettel feszít Margit nevű, alaposan kipárnázott testű nagyanyám, ez a rátarti nő (sőt delnő), a Vámbéry Melanie vezette feminista mozgalom oszlopos tagja. Félszegen, mégis büszkén álldogál mellette cvikkeres, fekete zsakettet viselő, cingár férje, a nagyapám, akkoriban a Felsőkereskedelmi Iskola tanára, a Darwin című, maga alapította folyóirat kiadója, mellesleg a szabadkőműves Petőfi Páholy tagja, és az Adyt is sorai közt tudó Radikális Párt alapítóinak egyike. A képen látható zsakett nevezetes darab: még 1932-ben, az ötvenedik születésnapján is ugratták nagyapámat a barátai, amiért ezt a tízes években csináltatott holmit ma is viseli – mit szólna ehhez Mangold Béla Kolos, a férfidivat diktátora? Fülöp Zsigmond még fényképezkedés közben is féltő aggodalommal fogja-szorítja Kató nevű kislánya kezét, és nekem épp a féltő gyöngédségnek ez a szembeötlő jele hívta fel a figyelmemet egy furcsaságra: a család minden más tagjáról fotók tucatja készült, ki-ki meg van örökítve mindenféle életkorban, helyzetben és párosításban (némelyik képen, a negyvenes évek elején, már magam is ott ülök elégedettségtől sugárzó arcú nagyapám ölében), éppen csak ez a Kató nem szerepel sehol, mindig ő hiányzik a csoportképekről, önálló fotó sincs róla. Ami már azt engedi sejteni, hogy el akarhatott rejtőzni, és a család ezt tartotta tiszteletben. Kató arca így felidézhetetlen maradt számomra, de a vonásainál jobban izgat a kíváncsiság, hogy miért akarhatott rejtőzni egy lány, aki élete huszonhetedik évében eléggé viharos érzelmi életet élt, s nemhogy csúf, hibás vagy fogyatékos lett volna, hanem – úgy mesélik – kihívóan, szabálytalanul szép volt, önfejlősége és humorérzéke pedig szinte mindenkit levett

a lábáról. Iskola- és munkatársak, barátnők, rokonok, udvarlók hada törte magát azért, hogy minél több időt tölthessen vele – nekem most mégis azzal kell szembe-sülnöm, hogy nemcsak kép nem maradt róla, de a legendáriuma is sovány. Küszködöm is emiatt, de csak magamat hibáztathatom, mert tetszett volna idejében (és nem a hetvenötödik évem után) foglalkoznom az alakjával, most többet tudhatnék róla, és a nyomozáshoz is több fogódzóm lenne. Ma már legfeljebb a memóriában megtapadt, fakuló-halványodó félmondatokból rekonstruálhatom. Nemcsak képek nem maradtak róla, de írásbeli nyom is alig, se levelek, se okmányok, se semmi, ezért abból a kevésből, amit mégis találok, mindent az utolsó cseppig ki kell facsarnom. Efféle hasznos miniatúra a tizenhét éves Kató néhány mondata, amely egy alkalmi újság révén maradt fenn, tudniillik a többi Fülöp-lánnyal együtt ő is választ adott a tréfásnak szánt kérdésre: „Mi a véleménye az édesapjáról?” 1932 decemberében ünnepelték nagyapám ötvenedik születésnapját a legjobb barátai: Balassa József, Beck Salamon, Braun Róbert, Ditrói Mór, Kadosa Marcell, Kernstok Károly, Márkus Miksa, Supka Géza, Szimonidesz Lajos, Vámbéry Ruzstem, akik erre nemcsak a Kovács Kávéház emeleti különtermében kerítették sort, hanem elkészítették az 1912-től 1919-ig, nagyapám tanári fizetéséből fenntartott (és a lakásában szerkesztett) *Darwin* című lap hasonmás kiadását is, amit némi szeretetteljes csúfolódással, az akkoriban híres hashajtóra, a Darmolra utalva *Darminnak* kereszteltek el. Volt a *Darminban* fiktív levél a „másik Zsigától”, azaz Freudtól, vers „Az ötven éves Zsigához” Ditrói Mórtól, mennyből küldött rádiógramm, amit Charles Darwin jegyzett, és feltettek egy apjukat illető kérdést mind a négy Fülöp-lánynak. Kató válasza így hangzott: „Az ember nem lehet elég óvatos a szülei megválasztásában. Eltekintve attól, hogy nincs elég pénzük, a választásommal meg vagyok elégedve. Igen szimpatikus, hogy nem imádja túlságosan az iskolát, nem követel folyton jelesek. Apához elég őszinte lehetek, és ez nagyon jól esik. Ő az élő lexikon, sokszor segítségemre van, azt azonban nem mindig érti meg, hogy miért hívnak egy napon öten is telefonon, és ilyenkor kijön a sodrából.” Az Andrássy úti lakás telefonszáma 14-2-76 volt, a napi öt hívás pedig egytől egyig fiúktól érkezett, s nagyapám nem tehettem meg, hogy nem veszi fel a kagylót, mert hátha éppen hogy a *Pesti Hírlap* Sárga Könyveinek szerkesztésével, akkori egzisztencia eme legfőbb biztosítékával kapcsolatos problémák miatt keresi Légrády, a kiadó. Többnyire persze Kató otthonléte felől érdeklődött hol egy érces basszus, hol egy mutáló tenor, hol egy izgatottságában fisztulássá vált bariton. Ezekre a hangokra nagyapám néhány hívás után már a bemutatkozásuk nélkül is ráismert, annál inkább, mivel a Kató-rajongó szeladonok többsége valamikor a tanítványa volt, és bármerre kanyargott is az életük, hűségesen (no meg kíváncsiságból) feljáromattak hozzá, ő pedig amolyan különsemináriumokat tartott nekik, eleinte csak természettudományos témákról, de ahogy a közéletben előbbre tört a magát tudományos megalapozottságúnak hirdető faji eszme, politikáról is, és olyankor valósággal zengett a lakás nagyapámnak a kókler fajbiológusra, Méhely Lajosra rendszeresen szórt átkaitól.

2.

Katóban bakfisként is több volt a vamp, mint a fruska, és érettebb korában sem lett belőle „néni”. Apám például még évtizedekkel később is úgy beszélt róla, mint bitangul csinos, ijesztően vad ördögfiókáról, akiért a családnak folyamatosan izgulnia kellett, mert Katótól bármi kitellett, és sosem tudta érdekelni, hogy azzal, amit tesz, meg is ölheti magát. Nem szándékosan, persze, csak éppen fütyült minden szabályra és tilalomra – például nem vett tudomást arról, hogy a Britannia Szálló környékén (és mi e mögött laktunk), nem ajánlatos egyedül mászkálni, s főképp nem őneki, aki egyszer már megszökött egy másik kerület rendőrkapitányságáról, mikor a járőr (más begyűjtött járókelőkkel együtt) át akarta kísérni a csak pár lépésnyi távolságra lévő Margit körúti fogházba. Kató, miután jól öltözött ifjú hölgy volt, az utcai forgatagban egyszerűen csak kilépett a sorból, és elvegyült a korzózó nők között, így aztán bottal üthették a nyomát, mert azt a pimaszságot fel sem tételezték, hogy ezek után képes hazasétálni, mintha mi sem történt volna, és otthon dekkol. Miatyam ne cidrizzetek, intette az érte aggódókat, az egyenruhás bugrisnépség csak azt meri megállítani, akiről olyasmit ság a szimatuk, hogy van félnivalójuk, de én, nézetek rám, egy elegáns budai úrilány, sőt disztíngvált úrinő vagyok, az ilyeneket nem szokás igazoltatni, mert aki megtenné, molesztálást követne el, amiért én panaszt tehetnék, úgy is, mint egy ludovikás százados menyasszonya, vagy mi a lótvúr! A lótvúr (Kató kedvenc szavainak egyike), akkoriban nemhogy szalonképes nem volt, de provokatívan alpári kifejezésszámba ment, az én szememben pedig igazolta, hogy Kató vagánysága több volt legendánál. A húga viszont (az anyám), ahányszor ilyet hallott, aggályoskodni kezdett, térj már észre, te már nem vagy Emil menyasszonya, és ha kiderül, hogy hazudtál, megütöd a bokád! De nem derül ki, mert *majdnem* igaz, torkollta le Kató, tudniillik Emil, ha feleségül nem is tudott venni, idegenek előtt mindig elismerne arájának, s még büszke is volna rá, hogy ilyesmit állítottam, ő ugyanis egy virtigli, hogy azt ne mondjam, behóved magyar úr! Katóból ki is tört a nevetés, Emilnek ezt hallania kéne, és fogadok, tetszene is neki, mert mondhattok, amit akartok, de azt senki se tagadhatja, hogy van neki humora. Emil kezdetben csak a Katót körülöngő fiatalemberek egyike volt, s a hajdani tanítvány jogán járt fel a tanár úrhoz, ám a könyvtárszobán át- meg átviharzó Fülöp lányok közül Ágnes futó oda-odapillantásai közömbösek voltak, Kató viszont tüntetően szúrós tekintettel méregette őt, mint ide nem illő valakit, aki a fess egyenruhájával kilóg a pacifista milióból. Rohla Emil érdeklődése mégis őmiatta oszlott meg Számum kisasszony látványa és a tanár úr okfejtései között, aztán egyre inkább csakis őrá összpontosult, s idővel Kató is elkezdte lassítani az átcikázás tempóját, és ezzel elnyújtani a tekinteteik pengeváltását. Randevúkat beszéltek meg, melyek vad vitatkozásba torkoltak, de azért így is eljutottak az eljegyzés tervezgetéséig, amit – sokáig úgy tűnt – csak holmi kaució-problémák késleltetnek, ám amikor a kapcsolat komolyra fordulni látszott, Emil famíliája megpróbált a végére járni, hogy ez a Fülöp nevű tanár kiféle-miféle szerzet? Arra az eredményre jutottak, hogy bár va-

gyoni helyzet tekintetében a két családnak nincs mit egymás szemére vetnie, minden egyéssel viszont baj van. A harmincas évek végén már mit se nyomott a latban, hogy Fülöp Zsigmond a tízes években felekezeten kívülre nyilvánította magát, és a lányai reformátusok lettek, azért ezek a Fülöpék – bárhogy csúrnjuk-csavarjuk a dolgot, jelentették ki Rohláék – zsidók. Te, Emilke, ettől még bátran járogass hozzájuk, vidd el azt a lányt táncolni, moziba, bárhová, csak a Tiszti Kaszinóba ne, és mindig tartsd eszedben, hogy aki vezérkari beosztásra pályázik, az egy ilyen kapcsolattal örökre kompromittálja magát. Emilre ez sokáig nem hatott, eltökélte, hogy szakít a családjával, még lakást is szerzett a Ferenc körút 2-4. számú házban, akkorát, amekkorában társadalmi életet is lehetne élni – Katóval. Hanem aztán akadt egy volt ludovikás évfolyamtárs, akit a defenzív osztályhoz osztottak be, s az figyelmeztette rá: az ő Katóját sűrűn látni bizonyos Braun Éva társaságában, aki valószínűleg tagja az egyik illegális ellenállói sejtnek, és jelenleg is nyomozás zajlik ellene „az állam és a társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására irányuló bűntett” miatt. Emilt ez már elgondolkodtatta, mert megritkította a látogatásait Fülöpéknél és Katótól is elmaradozott, amit csakis szakításként lehetett felfogni, de Katót a „budai úrilány vagyok”-taktika alkalmazásától ez sem tartotta vissza, sőt, biztosra vette, hogy – ha vőlegényként nem – alibijét igazoló hivatkozási alapként azontúl is számíthat rá.

3.

Rohla Emilt 1950-ben, tízéves koromban én is láttam. Anyám éppen orvoshoz vitt, felülvizsgálatra, a Péterffy Sándor utcai volt Mabi-kórházba, amikor rákiáltott egy férfi, de olyanformán, mintha csupán próbát tenne, hogy fogadják-e a köszönését? Atyaisten, Fülöp Ági! Megtorpantunk, anyám hüledezve nézett körül, s amikor meglátta a hajlott hátú, beesett szemű, horpadt arcú, ezüstös hajú idegent, ámuldozva kiáltott fel, Rohla Emil? Nahát, mondta azután, s a fejét csóválta, engem minimum tíz éve nem szólított így senki, tudniillik közben Nyergesné lettem, és ez a fiatalember itt – a fiam. A férfi kezét nyújtott, de nem úgy, ahogy ez gyerekeknek szokás, hanem katonás főhajtással, bokáját összecsapva, szervusz, kérlek, Rohla Emil vagyok, anyádnak jó ismerőse még az özönvíz előtti időkből. És benned kit tisztelhetek? Zavartan böktém ki a nevemet, és az idegent gyanakodva méregettem, mert nem tudtam hová tenni magamban, és inkább csak éreztem, mint sejtettem, hogy ez a találkozás másféle dolog, mint amikor szüleim egyike egy régi kollégával akad össze, és tömérdék a közös, de semleges ismerős, s az emlékidéző beszélgetés egyikük érzelmeit sem borzolja fel – ez itt most valami más, ez az ember anyám múltjának születésem előtti, tehát homályos részéhez tartozik. Szóval férjhez mentél, állapította meg az illető, de nem úgy, mint akit ez meglep, inkább csak szomorkásan, mint akinek most kell tudomásul vennie, hogy a kilátásai végképp megcsappantak. Rólam ennyit, mondta anyám, s egy kis szemrehányó árnyalat bujkált a hangjában, de azt tudod-e, hogy mi történt Katóval? Ez számomra megkönnyebbülés volt, mert el-

árulta, hogy féltékenységre semmi okom, s hirtelen eszembe jutott, hogy nagyritkán ugyan, de ezt az Emilt mégis hallottam már emlegetni, de nem anyámmal, hanem Kató nénémrel kapcsolatban. Igen, hajtotta le a fejét Rohla Emil, csakhogy én sem tehettem volna érte semmit, elhíheded. Anyám erre úgy reagált, mint akinek valami féle belső kényszer diktálja, hogy ha csak kicsit is, de odaszúrjon, na persze, *akkor már* nem, s ebből ki lehetett találni, hogy az *akkor már* mögött egy másik, elharapott félmondat rejtőzik, valami *bezzeg előtte*-szerű történet, melynek számos fordulata van, s hogy azok kit és mennyiben igazolnak (vagy vádolnak), arról igazából mást gondol anyám, mint ez az Emil. Az idegen mindenestre nyelt egy nagyot, mielőtt folytatta, ugye azt tudod, Ágneske, hogy mikor Kató kiadta az utamat, téged akartalak volna becserkészni, mert te is nagyon tetszettél, de amikor elszántam magam, már elmentél valami társulattal Las Palmasba. Rosszul tudod, rázta meg a fejét anyám, Gibraltárba. Hát igen, sóhajtott Emil, túl sokáig vacilláltam, s a végén hoppon maradtam, ugyanis – gondolom, ezt nem tudod – mégse nőültem meg. Igazad van, ha a régi dolgaim miatt nem veszel komolyan, és mégis, azt éreztem az imént, mikor megláttalak, hogy a felbukkanásod valóságos csoda, mert te vagy szinte az egyetlen, akitől segítséget kérhetek. Anyám valósággal megkövülten meredt rá, ezt mégis hogy képzelted, az imént tisztáztuk, hogy férjes asszony vagyok! Rohla elsavanyodó képpel bölintott, nem ilyesmire gondoltam, és minden átmenet nélkül hadarásba váltott át, tegnap kaptam meg a papírt, hogy kitelepítenek, és azt gondoltam, ha találnék valakit, aki szólna értem *ezeknek* egy jó szót, hogy nekem hadd ne kelljen Nádudvarra mennem, talán megúszom, és már akkor is rögtön te jutottál eszembe, csak épp azt nem tudtam, hogy hol keresselek, és akkor a jó sors épp előmbe hozott... Anyám hitetlenkedve tette fel a kérdést, te, egy Rohla Emil, Fülöp Kató húgától kérsz segítséget? De ha minden mástól eltekintünk is, nem tudom, mit tehetnék én, aki százhuszonharmadik kisegér vagyok a Népművelési Minisztériumban. Rohla Emil úgy hajolt anyám füléhez, mintha kockázatos lenne, hogy amit mond, azt a járókelők is meghallhatják, én azért emlékszem rá, hogy a tanár úr nagy becsben állt a Szakasitsnál, aki azóta köztársasági elnök lett, te meg a Marosánt ismered még akkorról, mikor ő untermann volt a balettiskolában. Ezek most nagykuttyák, és talán szólhatnál értem pár szót, elmondhatnád, hogy én a légynek sem ártottam, s akkor talán meghagyják nekem a Ferenc körúti lakást. Anyám arca elsötétült, és suttogva válaszolt, le vagy maradva néhány brosúrával, Szaki bácsi már nem elnök, Marosán Gyurka is eltűnt, de nem is ez a lényeg, ha szólnék is, azzal csak ártanék neked, mert régen rossz annak, akiért épp egy ex-szocdem áll ki. Egyébként pedig, Emilkém, ez ügyben van saját fenntartásom is: a Ferenc körúti lakásod, ha jól emlékszem, százhús négyzetméter, nem volna igazságosabb, ha abban egyvalaki helyett egy egész család lakna? Értelek, sóhajtotta Rohla Emil, éppen csak emlékeztetnélek rá, hogy azt a lakást én azért vettem, mert ott éltünk volna Katóval. Kihúzta magát, újra összecsapta a bokáját, és mindkettőnk felé biccentett, bocsáss meg, Ágneske, ha feltartottalak.

4.

Kató a szakítás után is rendületlenül gyártott hamis bejelentőket rászorulók részére, budai garzonlakása pedig röpcédulák és tiltott plakátok tárolóhelye lett. A Rubletzky-féle fogászati rendelőben az ő vakítóan fehér köpenye, antracitfekete hajzuhataga nagyobb vonzerőnek bizonyult, mint a fogász csillogó zománctáblája a kapu alatt. Sokan az ő kedvéért jártak épp ebbe a rendelőbe, amely így magukat páciensnek álcázó aktivisták feltűnés nélküli találkozóhelyévé, titkos üzenetek átadóhelyévé vált. Mivel a szisztéma működött, Katónak esze ágában se volt átszokni holmi óvatoskodásra. 1944 januárjában is azt gondolta, hogy nem fogja latolgatni, meglátogassa-e a beteg négyévest? Ezt eldöntött tényként közölte a hűgával, ráadásul telefonon, amitől Ágnes alaposan megijedt, és mert féltette Katót, egy mentőötlettel állt elő, csak mondd meg, hogy mit hoznál neki ajándékba, és mi Bandival megvesszük, oda is adjuk a nevedben, csak ne mászkálj a városban, maradj nyugton, a fenekeden, mert egyszer még rajtavesztesz. Lárifári, torkollta le Kató, arról szó se lehet, hogy össze ne pusziljam a bikficet! Ágneset mindig meghatotta Kató rajongása az ő fiáért, egy beletörődő sóhaj után csüggedt kérdést tett fel neki, és mégis mikor jönne, mert ha már nem bírsz magaddal, sötétedés után biztonságosabb lenne. Kató hangja ingerülten felcsattant, csak nem képzeled, hogy megmondom? Hányszor, de hányszor elmagyaráztam, hogy tilos előre tudatnunk, mikor, hová és miért megyünk, épp ez a konspiráció legfőbb szabálya, és ha megszegném, a kopók dolgát könnyíteném meg, akik rám vadásznak! Ágnes bosszankodva tette le a kagylót, és azt kezdte magyarázni, hogy Kató már gyerekként is folyton detektívesdit akart játszani, mi ketten Magdával az auszugusban, jó, a mosókonyhában bújtunk el, ő meg bosszankodott, hogy miért nem sütünk ki valami jobbat, így ő túl könnyen megtalál minket, és mit ér az üldözősdi, ha nem elég izgalmas? Azt hiszem, most is erről van szó, Kató hiúságát legyezne, ha kopók volnának a sarkában, de hát ki a fene vadászna – őrá? A háború után, amikor már bizonyossággá lett, hogy Kató a Margit körüti fogházba került, Ágnes a kételkedését rettentően szégyellte, mintha talán megmenthette volna azzal, hogy elhiszi a sarkában lihegő kopók meséjét. Vele ellentétben apám feltételezte, hogy a veszély létezik, csak éppen Kató tojik rá, és amiről olykor célzásokat ejt el, az nem vagánykodás, nem fantáziálás, hanem annak a jele, hogy összekötetésben áll olyan emberekkel, akik tenni is próbálnak valamit. Annak viszont mégiscsak örült, hogy az a Fülöp-lány, akit ő vett feleségül, másrmilyen természetű. Vagy inkább másrmilyen természetűvé lett. Mert a házasságuk előtt Ágnes számított a Fülöp-család első számú vadócának, szülőriogatójának. A Községi Elemi Iskola alsó tagozatában még csupa jelest kapott vitéz Papp Gyuláné tanítónőtől, akinek az Értesítőben is feltüntetett vitézi címén Fülöpék nem győztek mulatni, de később, amikor már a Ráskay Lea Líceumba járt, kizárólag azért nem kötelezték évismétlésre, mert Feltóthy Anikó osztályfőnök és Kaltenberger Mihály igazgató (szolidaritásuk jeleként) ódzkodtak megbuktatni egy olyan tanárkolléga gyereket, akit 1921-ben, a Közoktatási Direktóriumban vállalt tisztsége miatt B-listára tettek. Ág-

nest a táncon kívül akkor már semmi nem érdekelt, de ettől a majdnem-bukástól megrendült a beléje vetett szülői bizalom. Mégis, hogy el ne fojtsák a művészi hajlamait, beírták az operából éppen kiöregedett balerina: Pally Anna magániskolájába, de Ágnes azt sem tartotta be, amit ennek feltételül szabtak, továbbra sem vette komolyan a tanulást, Pallynál viszont sokba került az oktatás, s ezért neki délutánonként (leckeírás helyett) hol korrepetitor-segédként, hol alkalmi cselédként kellett ledolgoznia a tandíját. Az otthoni könyvtárban hiába álltak rendelkezésére a (sok esetben apja által fordított) remekművek, nem olvasta el őket, nem mutatott érdeklődést az akvárium, a kőzetgyűjtemény és a földgömb iránt, nem akarta az otthoni mikroszkóp alatt rovarok és növények apja által készített, üveglapocskákra rögzített metszeteit tanulmányozni, s a tanév végén magyar nyelv- és irodalomból elégségest, földrajzból elégségest, ásvány- és vegytanból éppen csak jó osztályzatot kapott. Az első táncvizsgáját viszont megnézte a Gönczi-féle utazótársulat impreszszáriója, és szerződtette egy olaszországi turnéra. Ehhez szülői hozzájárulás kellett volna, de Ágnes, sejtve, hogy nem kapná meg, hamisított magának egy ilyet, és elszökött hazulról. Hollétéről csak hetek múltán, egy milánói szálloda (*Hotel Universo Meuble, moderno acqua corrente calda B. Fredda in tutte le Camere, via Rastrelli 24, Piazza Duomo*) fejléces levélpapírján adott hírt, de akkor már arról is panaszkodva, hogy az ügynök még a szobák árát sem fizette ki, a lányok éheztek, annyi pénzük se volt, hogy megváltsák hazafelé a vonatjegyüket. Fülöpéknek szégyenszemre a rendőrséghez kellett fordulniuk. Eközben viszont Katóból fogorvosi asszisztens lett, aki önálló garzonlakást tudott fenntartani, ennek következtében ő lett a felelősségteljes, érett, egyszóval felnőtt viselkedés mintaképe. Később újból fordult a kocka, mert Ágnes két év itthon eltöltött év után, immár nagykorúan, s a Bokor-balet révéen hosszú gibraltári turnéra szerződött, ugyanott pedig egy magyar zenekar, a Flamm-kvartett is fellépett, és Ágnes nemsokára azt írhatta a szüleinek, hogy férjhez megy Flammék posaunosához. Nem sokkal hazatérésük után megszülte az áhított fiúunokát, aminek révén ő mint feleség és anya, a komoly, megállapodott, megbízható nő etalonja lett, és ismét Kató hordozhatta a homlokán a kordában tarthatlan felelőtlenység, a folytonos aggodalomokozás bélyegét.